

**Passend Onderwijs
Zeeuws-Vlaanderen**

SAMENVATTENDE RAPPORTAGE

0-meting VO t.b.v. project Hoogbegaafdheid

VERTROUWELIJK

Werkgroep hoogbegaafdheid
28 januari 2021

Inleiding

Dit document is een samenvatting van de resultaten van de 0-meting gehouden in het Voortgezet Onderwijs (VO) van Zeeuws-Vlaanderen. Er zijn enquêtes uitgezet bij alle scholen in deze regio. Deze konden ingevuld worden door leidinggevendenden, zorgcoördinatoren en docenten

De inhoud van de vragen was voor iedere groep anders om op die manier een goed beeld te krijgen van de organisatie, onderwijsaanbod, kennis en de ondersteuning aan leerlingen waarbij sprake is van hoog- of meer begaafdheid.

De uitgebreide versie met daarin alle cijfermatigheden ligt ten grondslag aan dit document en is ook beschikbaar. De conclusies zijn gebaseerd op het totaal van de gegevens en niet terug te leiden op niveau van een individuele VO-school.

Organisatie en beleid

Leidinggevendenden zijn bevraagd over de organisatie en het beleid voor leerlingen waarbij sprake is van meer- of hoogbegaafdheid op hun scholen.

Vanuit deze groep hebben 6 leidinggevendenden de enquête ingevuld. De groep bestaat uit 3 rectoren, 1 directeur en 2 teamleiders h/v bovenbouw.

In eerste instantie is aan leidinggevende PO gevraagd in welke mate organisatorische en beleidsmatige aspecten op hun school zijn gerealiseerd.

Leidinggevendenden VO geven met betrekking tot het beleid en organisatie aan dat de genoemde aspecten overwegend enigszins en - in iets mindere mate niet - zijn gerealiseerd. Het draagvlak en het beschikbare budget scoren hierop iets positiever.

De leidinggevendenden geven aan dat er voor de doelgroep niet gewerkt wordt met een eenduidige definitie. Wat betreft deskundigheid en scholing wordt door de respondenten aangegeven dat dit niet of nauwelijks is gerealiseerd.

Vervolgens is aan de leidinggevendenden gevraagd in welke mate zijn organisatorische en beleidsmatige aspecten voor onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen van belang vinden.

Leidinggevendenden VO waarderen de praktische werkdefinitie en deskundigheid als belangrijk tot heel belangrijk. Overigens worden alle aspecten (waaronder visie, draagvlak en protocol) in de enquête meer wel dan niet belangrijk en belangrijk gewaardeerd. Opvallend is, dat steeds 1 respondent de stellingen meer niet dan wel belangrijk vindt, met uitzondering van het hanteren van een praktische werkdefinitie, die wel positiever gewaardeerd wordt.

Onderwijs, ondersteuning, kennis en kunde

De aspecten ondersteuningsstructuur, begeleiding, kennis en expertise zijn bevraagd bij de meest direct betrokkenen. Het gaat hier met name (zorg)coördinatoren, intern begeleiders en onderwijsondersteuners. Vanuit deze groep hebben 7 mensen de enquête ingevuld. De groep bestaat uit 4 zorgcoördinatoren, 1 intern begeleider, 1 onderwijsondersteuner en 1 leerjaar coördinator.

Signalering en diagnostisering

Het aantal respondenten is voor deze onderzoeksthema's is klein.

Opvallend is dat ook deze groep aangeeft dat veel nog niet gerealiseerd of gedeeltelijk is gerealiseerd.

Onderpresteerders worden in beperkte mate herkend.

Geen van de respondenten geeft aan dat er gebruik gemaakt wordt van een signaleringsinstrument.

Daarnaast is binnen het VO psychodiagnostiek geen gebruikelijk instrument om meer zicht te krijgen op de sociaal-emotionele ontwikkeling van een leerling waarbij sprake is van hoogbegaafdheid.

Slechts in één enkele situatie wordt aangegeven dat er sprake is van het volgen van deze leerlingen.

Dit geldt ook voor de situatie waarin ouders aangeven dat er sprake is van hoogbegaafdheid en de vervolgstappen die dan gezet gaan worden.

Vervolgens is aan de deze groep gevraagd in welke mate zij aspecten op gebied van signalering en diagnostisering in dit kader van belang vinden.

De respondenten geven aan dat zij het belangrijk vinden om onderpresteerders te herkennen bij leervakken en dat begaafde leerlingen ruimte moeten krijgen voor een andere benadering en niet alleen moeilijker leerstof. De overige aspecten worden door de respondenten zeker ook belangrijk gevonden, al liggen de verschillen niet heel ver uiteen. Opvallend is dat psychodiagnostisch onderzoek minder belangrijk wordt gevonden dan de overige aspecten..

Onderwijsaanbod en begeleiding

Ook voor deze aspecten is gevraagd in welke mate deze zijn gerealiseerd.

Opvallend voor dit cluster vragen is dat er door respondenten veelal wordt aangegeven dat aspecten niet of nauwelijks zijn gerealiseerd. Op de vraag of er voldoende materialen en arrangementen (buiten de klas) voor de doelgroep aanwezig zijn reageren 3 respondenten met 'enigszins gerealiseerd' en 4 'niet gerealiseerd'. 5 respondenten geven aan dat de docenten niet op de hoogte zijn van het bestaan van deze materialen. Differentiatie binnen de klas lijkt volgens respondenten wel meer op orde en dat beeld is ook te zien bij compacten en verrijken (zaken die doorgaans ook in de klas plaatsvinden). Toch geven respondenten aan dat er geen richtlijnen zijn voor het compacten van lesstof. Ook voor versnellen zijn doorgaans geen heldere criteria geformuleerd.

De respondenten vinden alle genoemde aspecten van belang. Zij vinden het van groot belang dat de docenten de mogelijkheden kennen van aanwezige materialen/methoden.

28% Van de respondenten vinden afspraken m.b.t. versnellen minder van belang.

Kennis en kunde

Ook over dit onderwerp hebben zorgcoördinatoren, intern begeleider en onderwijsondersteuner de enquête ingevuld.

Op basis hiervan zijn de volgende conclusies te trekken:

Alle aspecten binnen deze categorie zijn volgens de respondenten enigszins of niet gerealiseerd. Budget voor scholing en – daarmee samenhangend – regelmatige scholing zijn het minst gerealiseerd. In 29% van de gevallen is deskundigheid van het team niet gerealiseerd en in 71 % enigszins.

De respondenten geven in grote mate aan dat de deskundigheid op het gebied van herkennen van de doelgroep en het bieden van een passend onderwijsaanbod. In iets mindere mate wordt ook regelmatige nascholing belangrijk gevonden.

Realisatie onderwijsaanbod en scholing

Tenslotte zijn degene die dagelijks met de doelgroep te maken (kunnen) hebben gevraagd de enquête in te vullen. Gevraagd is in welke mate de docenten kennis hebben over en van leerlingen waarbij sprake is van hoog- of mee begaafdheid. Tevens zijn zij ook bevraged op de mogelijkheden tot het bieden van een passend onderwijsaanbod en wat zij daar eventueel voor nodig hebben.

40 Docenten hebben de enquête ingevuld.

Hoog- en meer begaafdheid in de groep

95% Van de respondenten geeft aan dat er ruimte moet zijn voor leerlingen met hoog- en/of meerbegaafdheid.

70% Van de respondenten heeft al eens een leerling uit de doelgroep gehad.

De kenmerken van Hoogbegaafdheid wordt door 77½% van de respondenten gekend (helemaal en meer wel dan niet). 62½ % Van deze respondenten zegt de signalen te herkennen. Hoe hoogbegaafden anders denken en leren, beantwoordt 50 % positief en over hoe ze vervolgens de juiste begeleiding kunnen bieden is 37,5% van de respondenten positief.

Opvallend in deze vragenset is dat de docenten aangeven dat zij in staat zijn om het aanbod te compacten (62½ %), verrijken (77½%), verdiepen of te verbreden, maar onvoldoende in staat zijn om leerlingen in de doelgroep te begeleiden.

Op grond van wat de respondenten aangeven heeft dit mogelijk te maken met diepere kennis van de impact van hoogbegaafdheid op de ontwikkeling van de leerling.

Respondenten geven ook aan dat er niet altijd voldoende materialen beschikbaar zijn, of gespecialiseerde collega's ter raadpleging.

Scholing

De respondenten geven in hun antwoorden overwegend aan dat er behoefte is aan scholing op verschillende gebieden. Begeleiding, leren en denken en de sociaal-emotionele ontwikkeling zijn de aspecten waar de behoefte het grootst is (85-80%).

Algemeen

Met betrekking tot de vragen wat ertoe doet op het gebied van onderwijs aan leerlingen met meer- of hoogbegaafdheid en wat voor verbetering vatbaar is kan het volgende worden geconcludeerd

Respondenten kregen hiervoor een open vraag. Dit leidde tot een grote hoeveelheid aan gegevens. Samenvattend gaan de meeste opmerkingen over:

- Persoonlijke aandacht
- Individuele (maat)trajecten
- Uitdagende lesstof

Aspecten die voor verbetering vatbaar zijn ook zeer divers. Naast de hiervoor drie genoemde aspecten wordt ook de eigen deskundigheid met betrekking tot deze doelgroep genoemd. Tenslotte zijn er in de overstap van deze leerlingen van PO naar VO verbeteringen mogelijk.

Inventarisaties

Definiëring doelgroep

Op scholen worden de volgende definities gebruikt:

Op basis van het Delphi-model.	0	0 %	
Renzulli en Mönks; het Triadisch interdependentiemodel	0	0 %	
Gagné; Differentiated Model of Giftedness and Talent (DMGT)	0	0 %	
Model van Heller	1	14.3 %	
Gardner; Meervoudige intelligenties	1	14.3 %	
Sternberg; Succesvolle intelligentie	0	0 %	
Dabrowski; Persoonlijkheidstheorie	0	0 %	
Anders, namelijk:	5	71.4 %	
N	7	3.6 %	

Toelichting bij Anders, namelijk:

- Niet, op basis van overdracht po
- Niet bij mij bekend
- Wij bieden speciale zorg aan leerlingen met een cognitieve en didactische achterstand en hebben het nooit over bovengenoemde doelgroep.
- Niet gespecificeerd
- Geen specifieke definitie, combi

CONCLUSIE

Twee respondenten geven aan welke definitie wordt gehanteerd, te weten de definitie volgens Heller en Gardner. Overige respondenten weten dit niet.

Inventarisatie door scholen gebruikte voorzieningen:

Plusklas binnen de school	1	14.3 %	
Plusklas bovenschools	0	0 %	
Regionale voorziening, te weten:	0	0 %	
Olympiades	3	42.9 %	
Pre-universitaire trajecten	1	14.3 %	
Internationalisering	2	28.6 %	
Sport	4	57.1 %	
Kunst en cultuurprojecten	4	57.1 %	
Studievaardigheden	3	42.9 %	
Anders, namelijk:	3	42.9 %	
Geen van dit alles	0	0 %	
N	7	3.6 %	

Voorzieningen: Plusklas binnen de school

- In de brugklas.

Toelichting op Anders, namelijk:

- In ZWIN vak
- Versnelling, verdieping

De inventarisatie naar specifieke behoeften of wensen heeft het volgende opgeleverd:

Scholing.	4	57.1 %	
Netwerkbijeenkomsten/professionele leergemeenschappen rondom dit thema.	4	57.1 %	
Een gezamenlijke aanpak vanuit het samenwerkingsverband.	5	71.4 %	
Anders, te weten:	1	14.3 %	
Geen van dit alles	0	0 %	
N	7	3.6 %	

Toelichting op Scholing:

- Bijv. teamscholing, zodat inderdaad het hele team kennis heeft van herkennen HB en ook van wat er aangeboden kan worden.
- Beleid, protocollen, aanbod.

Toelichting op Anders:

Aanstellen hoogbegaafdheidscoördinator.

CONCLUSIE

Een relatief groot deel van de respondenten geeft de wens dat er een aanbod vanuit het samenwerkingsverband is. Ook netwerkbijeenkomsten en scholing scoren bij deze groep relatief hoog.

Algemene gegevens

Het totaal aantal teruggestuurde vragenlijsten is 193.

Verdeling PO/VO

Basisonderwijs	140	72.5 %	
Voortgezet onderwijs	53	27.5 %	
N	193	100 %	

Functie voortgezet onderwijs

Leidinggevende, namelijk	6	11.3 %	
Zorgcoördinator	3	5.7 %	
Docent	40	75.5 %	
Anders, namelijk:	4	7.5 %	
N	53	27.5 %	

Leidinggevend:	
Rector	3
Teamleider h/v bovenbouw	2
Directeur	1

Anders:	
Zorgcoördinator	
Intern Begeleider	
leerjaar coördinator	
Ondersteuning	